

Department
of Health &
Social Care

Ka dhigista Tallaalka shardiga ka hawlgalinta guryaha daryeelka dadka waaweyn

La daabacay 14 Abriil 2021

Barnaamijka tallaalka COVID-19

1. Barnaamijka tallaalka COVID-19 waa barnaamijka tallaalka ugu weyn taariikhda NHS. Laga bilaabo 7da Abriil 2021, ku dhowaad 27 milyan oo qof ayaa tallaalkoodii ugu horreeyay ee COVID-19 laga siiyay England [\[footnote 1\]](#) Dhammaan dadka ku nool guryaha daryeelka, shaqaalaha, shaqaalaha caafimaadka iyo daryeelka bulshada, dadka da'doodu tahay 50 sano iyo wixii ka weyn, iyo kuwa caafimaad ahaan aadka u nugul waxaa la siiyay tallaalka. Kooxahani waxay ka kooban yihiin 99% dhimashada COVID-19, taasoo la micno ah in kumanaan qof la badbaadin doono Falanqeyn ay sameysay Caafimaadka Dadweynaha England ayaa soo jeedineysa in barnaamijka talaalka COVID-19 uu kahortagay 6,100 dhimasho England ah ilaa dhamaadka Febraayo 2021. Tallaallada UK ee [COVID-19 ayaa laga ansixiyay MHRA](#) inay yihiin kuwo ammaan ah oo wax ku ool u leh yareynta suurtagalnimada infekshinka COVID-19 iyo ka hortagga cudurrada daran ee kuwa qaada fayraska.

2. Waxaa jira [caddeyn muujineysa in tallaalku uu sidoo kale ka hortagayo kuwa fayraska qaada inay dadka kale](#) qaadsiiyaan, kana hortagaan faafitaanka. Daraasadda SIREN waxay bixisaa caddeyn adag oo ah in tallaalka dadka da'da weyn ee shaqeeya ay si weyn u yareyn doonto astaamaha iyo astaamaha astaamaha SARS-CoV-2 sidaas darteedna ay u yareyneyso gudbinta infekshinka dadka. [Daraasadani waxay muujisay wax ku ool ah kahortaga infekshinka](#) ee 72% (95% CI 58 ilaa 86) 21 maalmood kadib qiyaasta koowaad ee Pfizer - tani waxay la mid tahay saameynta lagu arkay tijaabooyinka AstraZeneca. Saamaynta ay ku yeelanayso gudbinta ayaa markaa la filayaa inay ugu yaraan sidaa u weynaato. Kahortaga gudbinta waxaa laga yaabaa inay waxyar ka yartahay dadka waayeelka ah, waqti ka dib hoos u dhacdo, ama ka hooseyso noocyada gaarka ah.

3. Waa muhiim inaan sameyno wax walba oo aan kari karno si aan uga badbaadino dadka halista ugu jira cudurada halista ah ee COVID-19 waxaan oognahay in

tallaalku fure u yahay jidkeenna aan uga soo baxno cudurkan faafa. Waxaan soo marnay waddo dheer laakiin weli waxaa dhiman wax kale oo harsan.

Qaadashada tallaalka ee guryaha daryeelka dadka waaweyn

4. Marnaba ma dooneyno inaan mar kale ku laabanno xaalad ka dillaacday guryo daryeel oo dad aad u tiro badan oo ku nool kana shaqeyya guryaha daryeelka ay naftooda ku waayeen. Guddiga Wadajirka ah ee Tallaallada iyo Tallaalka (JCVI) ayaa u aqoonsaday dadka ku nool guryaha waayeelka ah ee daryeelka dadka waaweyn iyo shaqaalahooda, inay yihiin [kooxda mudnaanta koowaad u leh soo saarista tallaalka](#).

5. Kooxda Madaxa Bannaan ee La-talinta Sayniska ee Xaaladaha Degdegga ah (SAGE) Kooxda Ka Shaqeynta Daryeelka Bulshada ayaa iftiimisay in dadka ku nool guryaha daryeelka ay saameyn weyn ku yeesheen COVID-19 faafa sababo la xiriira isku darka halista sare ee natiijooyinka daran ka dib infekshanka COVID-19 iyo halista dillaaca goobahan la xiray. Hubinta heerarka tallaalka ee aadka u sarreeya ee dadka ku nool kana shaqeynaya goobahan ayaa ah waxqabad muhiim u ah caafimaadka bulshada ee cudur halis ah oo looga hortagi karo tallaalka. Bay'adaha isla koox dad ah oo si dhow isugu soo dhowaada dhowr jeer maalintii waxay awood u siineysaa in si dhaqso leh uguna ballaadhan ee fayraska loogu gudbiyo dhammaan dadka deggan (shaqaalaha iyo dadka deggan) marka loo eego goobaha kale ee furan.

6. Kooxda Shaqada ee Daryeelka Bulshada ee SAGE waxay ku talisay in heerka qaadashada ee 80% ee shaqaalaha iyo 90% ee deganayaasha goob kasta oo daryeel daryeel looga baahan doono si loo bixiyo heerka ugu yar ee kahortaga dillaaca COVID-19. Tani waa hal qiyaas oo keliya oo ka dhan ah isbeddelka hadda jira. Qiimayaashani way ka hooseeyaan ka dib qaadashada labaad, laakiin soo bixitaanka noocyo cusub ayaa kordhin kara heerarkan, markaa qiyaasaha heerka ugu hooseeya ee caymisku way kala duwanaan karaan.

7. Soo saaridda tallaalka 'COVID-19' ee guryaha daryeelka waayeelka ah ayaa waddaro ka muujiyey hoggaanka guud ee NHS, waaxda daryeelka bulshada, iyo dowladda hoose. Laga bilaabo 4 Abriil 2021, 94.1% dhammaan dadka u-qalma ee ku nool guryaha daryeelka waayeelka ee England waxay heleen ugu yaraan tallaalkoodii ugu horreeyay. Laga bilaabo 4 Abriil 2021, 78.9% dhammaan shaqaalaha xaqa u leh ee dhammaan guryaha daryeelka dadka waaweyn ayaa sidoo kale helay ugu yaraan tallaalkoodii ugu horreeyay. Inkasta oo heerarka qaadashada tallaalku ay si tartiib tartiib ah usbuucii usbuucii usii kordhayaan, haddana tirada guud ee ah 78.9% shaqaalaha ayaa daboolaya kala duwanaansho weyn oo heer gobol ah, heer deegaan ah iyo mid shaqsiyeed ah oo heer guri ah. Laga bilaabo 8da Abriil 2021, 89 maamullada maxalliga ahi waxay leeyihiin heerka tallaalka shaqaalaha ee ka hooseeya 80%, oo ay ku jiraan dhammaan 32 Degmooyinka London. 27 maamullada deegaanka ah ayaa leh heerka tallaalka shaqaalaha ee ka hooseeya 70%.

8. Natiija ahaan, wali waxaa jira tiro badan oo guryo daryeel qaangaar ah oo duug ah oo aan weli gaarin heerka ilaalinta ee loo baahan yahay sida SAGE lagula taliyay

si loo yareeyo halista dillaaca. Sidaa darteed, waxaa weli taagan kiis adag oo lagu soo bandhigayo shuruudo cusub si looga dhigo bey'ad khatar sare leh oo ka badbaado saameynta xun ee COVID-19 intii suurtagal ah.

Maxay dowladdu ka qabatay dhiirigelinta qaadashada

9. 13kii Febraayo 2021, waxaan daabacnay [qorshaha gaarsiinta tallaalka COVID-19](#) ee UK, oo dejineysa barnaamijka muhiimka ah ee shaqada socda ee lagu wado in lagu kiciyo tallaalka tallaalka, oo ay ku jiraan ficillada lagu horumarinayo marin u helidda iyo wax ka qabashada cabashooyinka kuwa ka labalabeyn kara helitaanka tallaalka. Waxaan sidoo kale keeneynaa barnaamij shaqo oo la bartilmaameedsaday si aan u taageerno talaalka shaqaalaha daryeelka bulshada ee qaangaarka ah iyo shaqaalaha daryeelka guryaha gaar ahaan, la shaqeynta daneeyayaasha qaran iyo kuwa maxalliga ah, oo ay ku jiraan maareeyayaasha guryaha daryeelka.

10. Waxaan ka shaqeynaynay inaan ka dhigno talaalka mid ay heli karaan dadka ku nool kana shaqeeya guryaha daryeelka - kooxaha talaalka ayaa booqday guryaha daryeelka si ay si toos ah ugu siiyaan talaalka. NHS England waxay ku socotaa ugu yaraan afar booqasho oo guri kasta oo waayeel ah oo lagu daryeelo. Shaqaalahaas oo laga yaabo inaysan goobjoog ahayn markii kooxda tallaalka ay booqdeen guriga, marin looga helo adeegyo kale oo tallaalka ayaa loo heli karay. Waxaan sidoo kale furnay Adeegga Diiwangelinta Qaranka muddo 7 toddobaad ah si shaqaalaha safka hore ee daryeelka bulshada ay u ballansadaan ballantooda. Laga bilaabo 1da Abriil, shaqaalaha daryeelka guryaha waxay toos uga diyaarin karaan tallaalka dhakhtarkooda guud.

11. Si wax looga qabto wixii su'aalo iyo walaac ah ee ka dhex jira shaqaalaha guryaha daryeelka (iyo shaqaalaha waaweyn ee daryeelka bulshada), waxaan soo gaarsiinnay barnaamij isgaarsiineed oo ballaaran. Tan waxaa ka mid ah:

- agabyada isgaarsiinta ee loo yaqaan (boodhadhka, fiidiyowyada, waraaqaha, iyo hantida warbaahinta bulshada ee la wadaagi karo) oo lagu wadaago barnaamijkayaga 'CARE App', joornaalka toddobaadlaha ah, iyo daryeelka bulshada ee dadka waaweyn iyo kanaalada bulshada ee Waaxda Caafimaadka iyo Daryeelka Bulshada
- olole xayaysiis lacag bixin ah oo lagu beegsanayo shaqaalaha daryeelka bulshada oo leh xayaysiis dhijitaal ah si loo dhiso kalsoonida tallaalka loona dhiirrigeliyo ballansashada Adeegga Diiwaangelinta Qaranka
- aaladda daneeyayaasha (Q & AS, hagidda iyo qalabka isgaarsiinta) oo la cusbooneysiyo toddobaadle
- farriin togan iyadoo la adeegsanayo saamileyaal, hoggaamiyeyaal iyo shaqaalaha daryeelka guryaha ee horeyba loo tallaalay si kor loogu qaado kalsoonida loona wajaho wararka khaldan
- nuxur ahaan ku qoran luuqado kala duwan iyo warbixino kooban oo lala yeelanayo kooxo diimeedyo kala duwan kuwaas oo muujiyey xiisaha ay u leeyihiin wada-abuurka nuxurka tallaalka iyo danjireyaasha

12. Waxaan sii wadeynaa inaan lashaqeyno daneeyayaasha si loo ogaado talaabooyin dheeri ah oo heer maxalli ah, heer gobol ah iyo heer qaran ah si loo kordhiyo qaadashada tallaalka. Iyada oo qayb ka ah tan, waxaan beegsaneynaa taageerada guryaha waayeelka ah ee lagu daryeelo dadka waaweyn ee tallaalku hooseeyo, sida London. Laga bilaabo [4-ta Abriil 2021, qaadashada tallaalka ee shaqaalaha u-qalma ee guryaha waayeelka ah ee](#) daryeelka dadka waaweyn ee London waa 67.8%, marka loo eego 82.4% ee Koonfur-Galbeed. Waxaas oo dhan waxaa ku kaabaya shaqada gudaha, loo shaqeyayaasha, maamulada deegaanka, kooxaha caafimaadka bulshada iyo kuwa kale.

13. In kasta oo dadaalladani jiraan, qaadashada tallaalka ee shaqaalaha guryaha daryeelka ayaan si joogto ah ugu jirin heerka aan ka og nahay talobixinta SAGE ee loo baahan yahay si loo yareeyo halista faafitaanka. Waa lagama maarmaan in aan si wadajir ah hadda u qaadno tallaabo kasta oo lagama maarmaan ah si loo yareeyo halista u faafitaanka fayraska kuwa ugu halista badan COVID-19 iyo kuwa iyaga daryeela. Waa inaan ilaalino dadka ku nool guryaha daryeelka, waana inaan ilaalino shaqaalaha qabta doorka muhiimka ah. Tallaalku waa hab aamin ah, oo wax ku ool ah oo looga hortago faafitaanka COVID-19. Waa sax in dowladdu ay hadda wax ka qabato in la hubiyo in kuwa la geeyay guryaha daryeelka qaangaarka ah ee dadka waaweyn la tallaalay si loo ilaaliyo qof kasta oo ka mid ah goobahan.

Ujeedada siyaasadeed

14. Waxaan soo jeedineynaa inaan wax ka badalno qawaaniinta ubaahan in bixiyeyaasha guryaha daryeelka waaweyn ee waayeelka ah la geeyo kaliya shaqaalaha helay talaalkooda COVID-19 iyadoo la waafajinayo hagida dowlada. Tan kuma jiri doonaan kuwa bixin kara caddaynta ka-dhaafitaan caafimaad ee tallaalka COVID-19. Waxaan sidoo kale dooneynaa inaan wax ka bedelno Xeerka Habdhaqanka ee ka hortagga iyo xakameynta infekshinka si aan u sharaxno shuruudaha. Waxaan ka tashanaynaa siyaasaddan iyo haddii loo kordhin lahaa in lagu daro xirfadlayaal kale oo booqda guriga daryeelka, tusaale ahaan shaqaalaha NHS-ta oo daryeel shaqsiyadeed oo dhow siiya dadka ku nool guriga daryeelka.

15. Waxaa jira goobo kale oo badan oo ku saabsan daryeelka bulshada iyo caafimaadka dadka waaweyn, halkaas oo dadka ugu halista badan COVID-19 lagu xannaaneeyo halista sare, goobaha xiran. Waxaan ku sii hayn doonnaa siyaasaddan dib-u-eegis ku saleysan sii wadista tixgelinta iyo in waqtigeeda ay lagama maarmaan tahay in loo kordhiyo siyaasadda qaybaha kale ee daryeelka bulshada iyo qaangaarka.

Isbadal sharciyeed la soo jeediyay

16. Waxaan qorsheyneynaa inaan ku dhaqan galino siyaasaddan wax ka badal lagu sameeyo Xeerka [Daryeelka Caafimaadka iyo Bulshada 2008 \(Waxqabadyada Sharciyeed\) Xeerarka 2014](#). Waxaan soo jeedineynaa inaan ku darno shuruudaha sida cusub ee heerarka aasaasiga ah ee Qeybta 3 ee Xeerarka, oo ay u badan tahay in lagu sameeyo qawaaniinta 12 (oo ka hadlaya daryeelka iyo daaweynta nabdoon) oo lagu daro kaabista xeerka 12 (2) (h), oo u baahan in, iyada oo qayb ka ah bixinta daryeelka iyo daaweynta nabdoon, bixiyeyaashu waa inay qiimeeyaan halista, iyo ka hortagga,

ogaanshaha iyo xakameynta faafitaanka, infekshinnada, oo ay ku jiraan kuwa daryeelka caafimaad la xiriira. Waxaan sidoo kale wax ka badalidoodaa [Xeerka Habdhaqanka ee Kahortaga iyo Xakamaynta Caabuga](#) iyo hagitaankiisa laxiriira, oo uu soosaaray Xoghayaha Gobolka sida ku xusan qaybta 21 ee Sharciga Daryeelka Caafimaadka iyo Bulshada ee 2008 isla markaana ay tahay in bixiyeyaashu ay tixgeliyaan markay fulinayaan waajibaadkooda. sida ku xusan xeerka 12 ee Xeerarka. Wax ka beddelka qabyada ah ee Xeerka Habdhaqanka ayaa lagu daabacay wadatashikan (eeg [Annex A](#)).

17. Muhiimadda ay leedahay arrintaan awgeed, waxaan ugu talo galnay inaan si dhaqso ah wax uga beddelno sharciga. Ujeedkeenu waa ujeedada aan hadda ka leenahay shaqaalaha ku jira guryaha daryeelka waayeelka ee waayeelka ah in looga baahan yahay inay sii wataan xaaladdooda tallaalka COVID-19. Tan waxaa lagu hayn doonaa dib u eegis.

Sideed u aragtaa shuruudaha la soo jeediyay ee ah in shaqaalaha guryaha waayeelka ah ee daryeelka waayeelka ah ay ku qaataan tallaalka COVID-19?

- Taageero leh
- Halkii taageero
- Taageero iyo taageero midna
- Si yar u taageerid
- Ma taageersanahay
- Ma ogi
- Ma khuseyso

Fadlan bixi faahfaahin si aad u taageerto jawaabtaada.

Guryaha daryeelka dadka waaweyn

18. Xeerarka la soo jeediyay waxay khuseeyaan guri daryeel oo ugu yaraan hal qof ka weyn yahay 65 sano kuna nool gurigooda England oo ka diiwaan gashan Komishanka Tayada Daryeelka. Tani waxaa lagu qiyaasaa inay ku dhowdahay 10,000 guri daryeel.

Miyaad ku raacsan tahay adeegsiga qeexidan si loo go'aamiyo guryaha daryeelka ee sharcigan lagu dabakhi doono?

- Haa
- No
- I don't know
- Not applicable

Maxaad walaac ka qabtaa qeexitaankan?

19. Kooxda SAGE ee ka shaqeysa Daryeelka Bulshada ayaa kula talisay inay macquul tahay in la sii wado guryaha daryeelka ee dadka waayeelka ah iyadoo loo dejinayo meesha looga baahan yahay tallaalku. Guryaha daryeelka ee dadka waayeelka ah waxaa ku nool dad da 'ahaan dhexdhexaad ay ka weyn tahay 80, oo ay la socdaan cudurro badan. Dadka qaarkiis ee ku nool guryaha daryeelka waxaa laga yaabaa inay qabaan waallida iyo arrimaha neerfaha iyo dabeecadda oo daciifinaya awooddooda inay raacaan dhaqannada xakameynta cudurka. Goobahan xiran, shaqaaluhu waxay ku bixin karaan daryeel, ama xiriir weyn ayey la yeelan karaan, deggenyaal badan iyo weliba shaqaalaha kale. Heerkan isdhexgalka wuxuu u horseedi karaa gudbinta wax ku oolka ah ee COVID-19 (iyo cudurada kale ee faafa) oo leh natijooyin daran dadka qaar. Qiyaasaha hadda jira ee dhimashada kiisaska waxay ku saabsan yihiin 20% - ku dhowaad labanlaab kuwa shakhsiyaadka isku da'da ah ee ka baxsan goobaha daryeelka guriga. Tallaalka waxaa la filayaa inuu si weyn hoos ugu dhigo natijooyinka daran.

Miyaad wax welwel ah ka qabtaa soo jeedinta in lagu xadido siyaasaddan guryaha waayeelka ah ee dadka waaweyn lagu xanaaneeyo?

- Haa
- No
- I don't know

Fadlan sharax jawaabtaada.

Dadka u baahan talaalka

20. Ujeedadayadu waa in shuruudaha tallaalka ay khuseeyaan dhammaan shaqaalaha la geeyay guriga daryeelka oo taageeraya ugu yaraan hal qof weyn oo ka weyn da'da 65. Tani waxay hubin doontaa in caymiska tallaalku uu ilaalinayo shaqsiyaadka shaqaalaha ah iyo dadka ku nool guryaha daryeelka waxayna ka ilaalinaysaa halista ka dillaaca guriga daryeelka. Tani waxay la socotaa talobixinta SAGE Kooxda Shaqada ee Daryeelka Bulshada.

21. Tan waxaa ka mid noqon doona dhammaan shaqaalaha toos uga shaqeeya hoyga daryeelka ama adeeg bixiyaha daryeelka guriga (waqti buuxa ama waqti dhiman), kuwa ay wakaalad shaqaaleysiiso oo ay gayso guriga daryeelka, iyo mutadawiciin la geeyo guriga daryeelka. Waxaa ka mid noqon doona kuwa bixiya daryeelka tooska ah iyo kuwa ka shaqeeya guryaha daryeelka oo qabta doorar kale, sida nadiifiyeyaasha iyo shaqaalaha jikada. Tani waxay la jaanqaadaysaa habka aan u marayno baaritaanka COVID-19 ee guryaha daryeelka.

22. Waxaa jira tixgelin dheeraad ah oo loo baahan yahay oo ku saabsan haddii aan kordhinno shuruudda si loogu daro dadka imanaya guriga daryeelka si ay u bixiyaan

adeegyo xirfadeed, ama daryeel iyo taageero kale. Dood ahaan, siyaasadani waa inay fidisaa xirfadleyda booqashada, gaar ahaan kuwa bixiya daryeelka shakhsi ahaaneed ee dhow, sida shaqaalaha caafimaadka iyo daryeelka. Waxa kale oo ka mid noqon kara timo jareyaal ama hoggaamiyeyaasha diinta ee soo booqda. Waxaan sidoo kale si taxaddar leh u tixgelinaynaa xaaladda 'bixiyeyaasha daryeelka daruuriga ah' - asxaabtaas ama qoyskaas oo kula heshiiyey guriga daryeelka in ay si joogto ah u booqan doonaan oo ay bixin doonaan daryeel shaqsiyeed. Waxaan fahamsanahay inay jiraan tixgelinno muhiim ah halkan oo loogu talagalay dadka kala duwan ee laga yaabo inay yimaadaan guryaha daryeelka ayna soo dhoweeyaan aragtidaada su'aalaha wadatashiga ee hoose.

23. Uma jeedno inaan u fidino siyaasaddan asxaabta iyo xubnaha qoyska ee soo booqda dadka ku nool guryaha daryeelka - marka laga reebo daryeelayaasha daruuriga ah, halkaas oo aan si taxaddar leh uga fiirsaneyno habka ugu wanaagsan. Kooxda SAGE ee ka shaqeysa Daryeelka Bulshada ayaa kula talisay inay jirto isku dheelitirnaan u dhaxeysa halista qof aad jeceshahay inuu booqdo una gudbiyo fayraska, kana soo horjeedo faa'iidooyinka fayyo qabka ee kuwa ku nool guryaha daryeelka. Waxaan dabcan ku dhiiri galin lahayn asxaabta iyo xubnaha qoyska ee booqanaya guriga daryeelka inay helaan talaal sida ugu dhaqsiyaha badan ee ay awoodaan si kastaba ha noqotee, ilaa iyo inta booqdayaashu si taxaddar leh [u raacayaan talobixinta tilmaamkeena](#), uma maleyneyno inay muhiim tahay in shuruudaha loo fidiyo qoyska martida. Waxaan soo dhaweyneynaa aragtidaada ku saabsan soo jeedintan su'aasha hoose.

Waa kuwee dadka ka shaqeeya ama booqanaya guryaha daryeelka dadka waaweyn ee waayeelka ah inay daboolaan baaxadda siyaasadda?

- Kaliya shaqaalaha mushaharka la geeyay guriga daryeelka
  - Yes
  - No
  - Ra'yi ma laha
- Shaqaalaha u shaqeeya daryeel bixiyaha guriga ee ka shaqeeya dhisme gooni ah laakiin mararka qaarkood waxay booqan karaan guriga daryeelka (tusaale ahaan shaqaalaha ka shaqeeya xafiiska goobta ka baxsan)
  - Haa
  - No
  - Ra'yi ma laha
- Xirfadlayaal caafimaad oo si joogto ah u booqda guriga daryeelka isla markaana siiya daryeel shaqsiyeed dhow dadka ku nool guriga daryeelka
  - Haa
  - No
  - Ra'yi ma laha
- Xirfadlayaal kale oo daryeel shaqsiyadeed oo dhow siiya dadka ku nool guriga daryeelka, tusaale ahaan, timo jarayaasha
  - Haa
  - No
  - Ra'yi ma laha

- Dhammaan xirfadleyda gala guri daryeel iyadoon loo eegin kaalintooda, tusaale ahaan, koronto yaqaan, tuumbiile, dabiib farshaxan, dabiibista muusikada
  - Haa
  - No
  - Ra'yi ma laha
- Saaxiibbada ama xubnaha qoyska waxaa loo qoondeeyey 'daryeeleyaal muhiim ah' oo si joogto ah u soo booqda isla markaana bixiya daryeel shakhsiyeed oo dhow
  - Haa
  - No
  - Ra'yi ma laha
- Dhamaan asxaabta iyo qoyska laga yaabo inay soo booqdaan
  - Haa
  - No
  - Ra'yi ma laha
- Tabaruceyaal
  - Haa
  - No
  - Ra'yi ma laha
- Mid kale (fadlan sheeg)

Ka-dhaafitaannada

24. Waxaa jiri doona tiro yar oo ah halka talabixinta bukaan socod eegtada ay tahay in tallaalka COVID-19 uusan ku habboonayn iyaga. Waxaan hubin doonaa in sharciyada ay oggol yihiin ka-dhaafitaanno sababo caafimaad awgood. Xeerarka waxaa loo diyaarin doonaa iyada oo la raacayo Buugga Cagaaran ee Tallaalka ka hortagga cudurrada faafa ([COVID-19: the green book, cutubka 14a](#)) iyo Guddiga Wadajirka ee Tallaalka iyo Tallaalka (JCVI) oo ka tarjumaya talo bixin caafimaad. Shakhsiyaadka waa laga dhaafi doonaa shuruudda haddii ay leeyihiin xasaasiyad ama xaalad ay ku qoran yihiin Buugga Cagaaran (Cutubka 14a, bogga 16) sida sabab aan loo siinin tallaalka, tusaale ahaan fal-celin xasaasiyadeed oo hore qayb ka mid ah tallaalka, oo ay ku jiraan polyetylen glycol (PEG). Shakhsiyaadka qaarkood waxay leeyihiin xasaasiyad ama xaalad halkaas oo Buugga Cagaaran ama JCVI ay kugula talinayaan raadinta talo caafimaad, ka hor intaadan tallaalka bilaabin, halkaas oo fikrad caafimaad oo xirfadlayaal ah laga raadsado haddii shaqsiga laga dhaafo. Heer qaran iyo caalami ahaanba, ilaa iyo hada lama helin calaamadaha badbaadada ee la xiriira talaalka haweenka uurka leh. JCVI waxay sii wadaa inay dib u eegis ku sameyso xogta ku saabsan halista iyo faa iidada talaalka ee dumarka iyadoon xaalado caafimaad oo salka ku haysa uur leeyihiin. Marka caddaynta la helo, dib ayaa loo eegi doonaa, oo talooyinka ayaa loo bixin doonaa sida ugu habboon.

25. Dawladdu waxay tixgelinaysaa habka ugu culus ee ugu fudud ee dadku ugu muujin karaan shaqo bixiyahooda inay caafimaad ahaan ka reeban yihiin tallaalka.

26. Siyaasadda dib ayaa loo eegi doonaa haddii caqabado waawayn ay ka hor istaagi doonaan shaqaalaha xaqa u leh inay helaan tallaalka waqti habboon oo la heli karo, sida sababo la xiriiira tallaalka ama isbeddelada hagitaanka caafimaad ee qaranka. Tusaale ahaan, tani waxay la macno tahay in haddii arrimaha sahaydu ay ka dhigayaan wax aan macquul aheyn xubin ka mid ah shaqaalaha inuu helo tallaalka masaafad safar oo macquul ah, shuruudaha laguma dabaqi doono qofkaas illaa laga xalliyo arrinta sahayda.

27. Dawladdu waxay raaci doontaa [talooyinka JCVI](#), oo qeexaya in, taxaddar ahaan, loo doorbidayo dadka kayar 30-ka ee aan lahayn shuruudo gundhig ah in lagu siiyo beddel ka mid ah tallaalka Oxford / AstraZeneca meeshii laga heli karo.

Miyaad ku raacsan tahay ama aadan ku raacsanayn kooxaha dadka laga dhaafi doono shuruudahan?

- Aad ayaan u raacsanahay
- U janjeera inaad ogolaato
- Midna ma waafaqsana mana diidani
- U janjeera inaan diidno
- Aad baan u diidanahay
- Ma ogi
- Ma khuseyso

Ayaa kale yaa laga dhaafi karaa shuruudahan?

Hirgelinta

28. Maamulayaasha guryaha daryeelka ayaa ugu dambeyntii mas'uul ka ah badbaadada dadka ku nool daryeelkooda. Marka la eego isbeddelka la soo jeediyey ee xeerarka, sidaas darteed waxay noqonaysaa masuuliyaddooda inay hubiyaan caddaynta in shaqaalaha la geeyay guriga la tallaalay, ama caafimaad ahaan laga dhaafay tallaalka. Tan macnaheedu waa in shaqaaluhu u baahan doonaan inay caddeyn u siiyaan maamulaha in la tallaalay.

29. Dowladdu waxay si taxaddar leh uga fiirsanaysaa sida ugu wanaagsan ee dadku ugu caddeyn karaan in laga tallaalay cidda ay u shaqeeyaan. Tani waxay ku lug yeelan kartaa, tusaale ahaan, muujinta heerka tallaalka ee barnaamijka moobiilka.

Su'aashani waxay gaar u tahay maareeyayaasha guryaha daryeelka maadaama aan dooneyno inaan fahanno sida ay maareeyayaasha guryuhu ugu jawaabi lahaayeen shaqaalaha aan la tallaalin.

Shaqaalahaaga waxay u baahan doonaan inay awoodaan inay muujiyaan in la tallaalay. Sideed u doorbideysaa inay sidan sameeyaan?

- Barnaamijka moobilka
- Qoraal is-caddeyn ah
- Xaqiijinta hadalka
- Ma ogi
- Mid kale (fadlan sheeg)
- Ma khuseyso

Su'aashani waxay gaar u tahay shaqaalaha guryaha daryeelka maadaama ay diiradda saarayaan wax ku oolnimada caddaynta heerka tallaalka.

Waxaad ubaahantahay inaad muujisid inaad talaashay. Sideed doorbideysaa inaad tan sameyso?

- Barnaamijka moobilka
- Qoraal is-caddeyn ah
- Xaqiijinta hadalka
- Ma ogi
- Mid kale (fadlan sheeg)
- Ma khuseyso

Su'aalahani waxay gaar u yihiin maamullada maxalliga ah iyo la-hawlgalayaasha NHS-ta maadaama ay diiradda saarayaan awooda ay u leeyihiin howlaha adeegga.

Miyaad wax welwel ah ka qabtaa saameynta shuruudaha la soo jeediyey ee ku saabsan awooddaada fulinta adeegyada?

- Haa
- No
- I don't know
- Not applicable

Maxay yihiin welwelka aad ka qabtid saameynta shuruudaha la soo jeediyey ee ku saabsan awooddaada fulinta adeegyada?

30. Dawladdu waxay tixgelinaysaa waxa ay noqon lahayd xilli nimco ku habboon shaqaalaha cusub ee guryaha jooga iyo kuwa hadda jira ka hor inta aan loo baahnayn in la tallaalo.

31. Waxaan rajeyneynaa in maareeyayaasha guryaha daryeelka ay hayaan diiwaanka tallaalada oo qeyb ka ah shaqaalahooda shaqaalaynta iyo diiwaanada caafimaadka shaqada.

Sidee ayey ugu fududaan doontaa siyaasaddan maamulayaasha guryaha waaweyn ee daryeelka dadka waaweyn inay fuliyaan?

- Aad u fudud
- Way fududahay
- Mid fudud ama adag
- Way adag tahay
- Aad u adag
- Ma ogi
- Ma khuseyso

Fadlan bixi faahfaahin si aad u taageerto jawaabtaada.

Doorka Guddiga Tayada Daryeelka

32. Ujeedadayadu waa in shuruudaani ay ka mid noqoto heerarka aasaasiga ah (ee ku xusan Xeerka Daryeelka Caafimaadka iyo Bulshada 2008 (Waxqabadyada Xakamaynta) Xeerarka 2014) isla markaana lala socon doono laguna dhaqan gelin doono kiisaska ku habboon, Guddiga Tayada Tayada Daryeelka (CQC) . Waxay khuseysaa guri daryeel kasta oo ay ku nool yihiin qof ka weyn 65 sano halkaas. Heerarka tallaalka ee la soo sheegay ayaa ka mid noqon doona qaybta macluumaadka ee CQC ay tixgelinayso marka la go'aaminayo goobaha la baarayo.

33. Waqtiga diiwaangelinta iyo marka la kormeero, maareeyayaasha guryaha daryeelka waa inay keenaan caddeyn muujineysa in shaqaalahooda ay la socdaan tallaalka tallaalka MHRA- ee la oggolaaday COVID-19.

34. Haddii ay dhacdo in aan loo hoggaansamin sharciga, CQC waxay qaadi doontaa hab ku saleysan halista iyo saami ahaan fulinta, iyadoo la fiirinayo dhammaan cadeymaha la gartay iyo in tijaabada danta guud la fuliyay, iyadoo la waafajinayo siyaasadeeda fulinta. CQC waxay leedahay awood fulin madani ah kiisaska ugu daran, fulinta ciqaabta ka dhanka ah bixiyaha ama maareeyaha diiwaangashan ayaa ku haboon.

35. Ikhtiyaarrada fulinta madaniga ah ee loo heli karo CQC waxaa ka mid ah soo saarista: ogeysiis digniin ah, soo saaris ogeysiis soo jeedin / go'aan ah in lagu soo rogo, lagu beddelo ama laga saaro xaaladaha diiwaangelinta, soo saarista ogeysiiska soo-jeedinta / go'aanka lagu laalayo ama lagu joojinayo diiwaangelinta, iyadoo la sameynayo codsi maxkamad si deg deg ah looga joojiyo. diiwaangelinta halkaasoo ay ka jirto khatar halis ah nolosha qofka, caafimaadkiisa ama ladnaantiisaiyo soo saarista ogeysiis deg deg ah oo ku saabsan joojinta ama kala duwanaanshaha xaaladaha diiwaangelinta halkaas oo ay jirto halista waxyeellada qof.

36. Xeerka 12 ayaa shardi ka dhigaya bixiyeyaasha iyo maamulayaasha diiwaangashan inay bixiyaan daryeel iyo daaweyn aamin ah. Tan waxaa ka mid ah shuruud looga baahan yahay bixiyaha iyo maareeyaha diiwaangashan inay qiimeeyaan halista, iyo ka hortagga, ogaanshaha iyo xakamaynta "faafidda, infekshinnada, oo ay ku jiraan kuwa daryeelka caafimaad la xiriira". Tan waxaa lagu kabayaa Xoghaynta Gobolka ee IPC Code ee lagu soo saaray s.21 ee Xeerka Daryeelka Caafimaadka iyo Bulshada ee 2008. Halka jebinta qawaaniinta 12 ay keento waxyeelo la iska ilaalin karo ama halista ugu weyn ee waxyeelada la iska ilaalin karo ee adeeg bixiyaha, bixiyaha ama maareeyaha diiwaangashan waxaa laga yaabaa inuu dambi ku galo fal dambiyeed, CQC-na waxay eegi doontaa inay talaabo sharci fulin ah ka qaadato. Ogeysiiska ganaaxa go'an ee ugu badan waa £ 2,000 ama £ 4,000, oo laxiriirta dambi uu galay maamule diiwaangashan ama bixiye siday u kala horreeyaan.

Saamaynta iyo saamaynta siyaasadda

37. Falanqeynteenii ugu horeysay ee Waaxda Sinaanta Waaxda Dadweynaha (PSED) waxay muujineysaa in sameynta talaalka shuruud lagu daadinayo guryaha waayeelka ah ee daryeelka dadka waaweyn ay saameyn weyn ku yeelan karto kooxaha qaarkood. Gaar ahaan, shaqaalaha daryeelka bulshada ee qaangaarka ah waxay leeyihiin saami aad u sarreeya oo haween iyo dad ah oo ka soo jeeda bulshooyinka madow, Aasiya iyo kuwa laga tirada badan yahay. Waxaa jira xoogaa caddayn ah oo soo jeedin kara in kooxahani ay ka waaban karaan tallaalka guud ahaan iyo tallaalka COVID-19 oo si gaar ah loo siiyay waa tallaalka cusub. Weli waxaa sii socda barnaamij muhiim ah oo shaqo oo wax looga qabanayo walaacyadan iyada oo qayb ka ah shaqada socota ee lagu taageerayo qabashada gaar ahaan shaqaalaha waaweyn ee daryeelka bulshada iyo dadyowga kale. Waxaan aad u daneyneynaa inaan fahanno waxa intaa ka badan ee aan sameyn karno si aan u hubino kooxahan, iyo kuwa kaleba, in aan lagu kala duwanaan doonin siyaasaddan cusub iyo sida aan u maareyn karno tan si aan u gaarno hamigeenna ah inaan ilaalino dhammaan kuwa la geeyay iyo in lagu taageero guriga daryeelka dejinta.

Ma jiraan kooxo dad ah oo gaar ah, sida kuwa leh astaamo la ilaaliyo, oo si gaar ah uga faa'iideysan kara siyaasaddan?

- Haa
- No
- I don't know
- Not applicable

Kooxahee qaaska ah ayaa laga yaabaa inay si togan u saameeyaan maxaase u wacan?

Ma jiraan kooxo dad ah oo gaar ah, sida kuwa leh astaamo la ilaaliyo, oo si gaar ah ay siyaasaddu si xun u saameynayso?

- Haa
- **Maya**
- Ma ogi
- Ma khuseyso

Waa kuwee kooxaha gaarka ah ee laga yaabo inay saamaynta taban ku yeelan karaan iyo sababta?

Maxaan sameyn karnaa si aan u hubinno inaysan saameyn taban ku yeelan?

38. Waxaan ku tala jirnaa inaan daabacno Qiimaynta Sinaanta Waaxda Dadweynaha oo qayb ka ah jawaabta wadatashiga waxaan si taxaddar leh ula socon doonaa saameynta siyaasaddu ku yeelan karto qaadashada tallaalka, haddii la hirgeliyo.

39. Haysashada shaqaale xirfad leh, oo naxariis iyo daryeel leh, ilaalinta shaqaalaha iyo dadka ay daryeelaan nabadgelyo, iyo ka shaqeynta daryeelka bulshada ee qaangaarka xulasho xirfadeed soo jiidasho leh ayaa xudunta u ah ujeeddada ujeeddadan. Waxaan garwaaqsaneynaa allabaryada lagu sameeyay wajiga aafada kuwa ka shaqeeya guryaha daryeelka sanadkii la soo dhaafay. Waxaan aaminsanahay in soo bandhigida siyaasaddan ay ka tarjumeeyso baahida loo qabo in lagu socdo xawaare iyo ujeedo si looga fogaado halista mustaqbalka ka dillaaci kara guryaha daryeelka. Waxaan sii wadi doonaa inaan taageerno bixiyeyaasha daryeelka guryaha iyo shaqsiyaadka xubnaha ka ah shaqaalaha inay helaan tallaalka COVID-19 oo aan ku dhisno horumarka horay loo sameeyay. Tani waxay ka koobnaan doontaa helitaanka 1 ilaa 1 taageero oo laga helo qof lagu kalsoon yahay oo loogu talagalay kuwa qaba wax walwal ah oo ku saabsan tallaalka iyo sii wadida hubinta, iyada oo loo marayo barnaamijka tallaalka NHS, in helitaanka tallaalku uu yahay sida ugu fudud ee suurtoogalka ah ee socda.

40. Waxaa la ogsoon yahay in dadka qaarkiis ay dooran karaan inaan la tallaalin, xitaa haddii tallaalku caafimaad ahaan ku habboon yahay iyaga. Xaaladahaas awgood mar dambe awood uma yeelan doonaan in lagu meeleeyo guri daryeel bixiyeyaashuna waxay u baahan doonaan inay sidan u maareeyaan si aan xasiloonida u siinaynin bixinta daryeel caafimaad oo tayo sare leh. Waxaan ku weydiineynaa su'aal ku saabsan wadatashigan ku saabsan saameynta ay ku yeelan karto heerarka shaqaalaha, haddii shaqaaluhu doorteen inay ka baxaan daryeelka guriga shaqaalaha halkii laga tallaali lahaa. Tani waxay noqon kartaa arrin gaar ah meelaha qaarkood ee qaadashadu ka hooseyso.

Su'aalahani waxay gaar u yihiin maareeyayaasha guryaha daryeelka maadaama aan rabno inaan fahanno sida ay maareeyayaasha guryaha u daryeeli lahaayeen shaqaalaha aan tallaalinayn.

Sideed u maleynaysaa inaad kajawaabi laheyd shuruudaha, adoo ka fakaraya shaqaalaha aan talaalin?

- Dib-u-hawlgelinta shaqaalaha aan la tallaalin
- Jooji shaqo siinta shaqaalaha aan la tallaalin
- Mid kale (fadlan sheeg)
- Ma khuseyso

Ma leedahay wax welwel ah oo ku saabsan saamaynta siyaasaddu ku yeelan karto awoodda guryaha waayeelka ah ee daryeelka dadka waaweyn si ay u ilaaliyaan adeeg aamin ah?

- Haa
- **Maya**
- Ma ogi
- Ma khuseyso

Kuwa soosocda waa kuwee welwelka aad ka qabto saamaynta siyaasaddu ku leedahay awoodda guryaha waayeelka ah ee daryeelka dadka waaweyn si ay u ilaaliyaan adeeg aamin ah? (sax dhammaan inta ku habboon)

- Shaqaalaha qaar ayaa laga yaabaa inay diidaan tallaalka oo ay ka tagaan shaqadooda hadda
- Qaar ka mid ah shaqaalaha ayaa laga yaabaa inay baxaan iyagoo ka mudaaharaadaya siyaasadda, haddii tani ay khilaafto waxa ay aaminsan yihiin shaqsiyadeed
- Shaqaalaha hadhay ayaa laga yaabaa inay ka xumaadaan shuruudaha, dhimista niyadda
- Shaqaaluhu waxay raadin karaan inay kahortagaan guryaha daryeelka ee maxkamada
- Saameynta ay ku yeelan karto tallaabooyinka kale ee saameynaya shaqaalaha, sida yareynta dhaqdhaqaaqa u dhexeeya goobaha caafimaadka iyo daryeelka
- Bixinta shaqaale tababaran oo kale oo la heli karo
- Qiimaha shaqaalaha muddada-gaaban ayaa daboolaya
- Kharashka qorista shaqaale cusub oo joogto ah
- Waqtiga ay qaadaneyso in la qoro shaqaale cusub oo joogto ah
- Mid kale (fadlan sheeg)

Fadlan la wadaag wixii caddeyn ah iyo dareenkaaga cabirka saameyntan halkan:

- Saameynta ugu yar
- Saamayn dhexdhexaad ah
- Saamayn dhexdhexaad ah

Fadlan bixi faahfaahin si aad u taageerto jawaabtaada.

Sideed u maleyneysaa inaan yareyn karno saameynta siyaasadan cusub ay ku yeelatay shaqaalaha? (sax dhammaan inta ku habboon)

- Fududeynta helitaanka tallaalka
- Maaliyad gaar ah oo lagu daboolayo wixii kharash ah ee la xiriira tallaalka tusaale ahaan safarka, waqtiga, kharashyada waxyeellooyinka soo raaca
- Helitaanka macluumaadka ugu dambeeyay
- Taageero ka timaada kooxda heysata talaalka dowlada hoose
- Taageerada laga helo tilmaamaha caafimaad ee ku xiran guriga daryeelka
- Mid kale (fadlan sheeg)

Miyaad u maleyneysaa in siyaasaddan cusubi ay sababi karto khilaaf kasta oo la xiriira shuruudaha kale ee sharciga ah ee ay tahay in guryaha daryeelka ay buuxiyaan?

- Haa
- **Maya**
- Ma ogi
- Ma khuseyso

Fadlan faahfaahin dheeri ah ka bixi shuruudaha kale ee sharciga ah ee siyaasaddan cusubi khilaafsan karto.

41. Inta lagu jiro muddada wada-tashiga, waxaan dooneynaa inaan si toos ah ugala hadalno loo-shaqeeyaha saameynta la filayo ee shakhsiyadka iyo cawaaqibka sharciga shaqada. Haddii siyaasadda la hirgeliyo, waxaan tixgelin doonaa daabacaadda hagitaan hawleed loogu talagalay maareeyayaasha guryaha daryeelka oo dejinaya saamaynta maareeyayaasha iyo xubnaha shaqaalaha.

Lifaaqa A: waxaa lagu soo kordhiyay xeerka waxqabadka - qiimeynta 10

Bixiyayaasha diiwaangashan waa inay hubiyaan in siyaasadaha iyo habraacyada ay jiraan ee la xiriira xaaladda tallaalka COVID-19 ee dhammaan shaqaalaha sida:

Dhammaan shaqaalaha u-qalma ee ku jira guryaha daryeelka oo leh hal ama in ka badan oo dadka deegaanka ah oo da'doodu tahay 65 iyo wixii ka weyn ayaa lagu tallaalay COVID-19. Tan waxaa ka mid ah dhammaan shaqaalaha sida tooska ah uga shaqeeya daryeel bixiyaha guriga, kuwa hay'ad u shaqayso, iyo mutadawiciin la geeyay guriga daryeelka. Waxa kale oo ku jira kuwa bixiya daryeelka tooska ah iyo kuwa qaadaya doorarka gacan qabashada sida nadaafadda iyo shaqaalaha jikada.

Bixiyuhu wuxuu muujin doonaa in dhammaan shaqaalaha u qalma ee la geeyay guriga daryeelka ay heleen qiyaastii loo baahnaa ee ah tallaalka MHRA ee la ansixiyay ee COVID-19 inta lagu jiro mudada cayiman ee la cayimay, iyadoo la raacayo qawaaniinta 12, [footnote 21](#) oo uu si ammaan ah u hayo maareeyaha diiwaangashan (ama qof u dhigma) faylalka shaqaalaha. Tani waxay khuseysaa shaqaalaha jira iyo kuwa cusub.

Waxaa jira diiwaanka ka-dhaafida caafimaad ee shaqaalaha aan awoodin inay helaan tallaalka COVID-19 sababo caafimaad awgood (sida ku cad Buugga Cagaaran, hagida JCVI iyo talo caafimaad).

Shaqaalaha aan awoodin in la tallaalo sababo caafimaad awgood, maamulayaasha diiwaangashan (ama qofka u dhigma) waxay dhammaystiri doonaan qiimeynta halista waxayna qaadayaan tallaabooyin ku habboon si loo yareeyo khataraha.

U-qalmitaanka tallaalka shaqaalaha waxaa si joogto ah dib loogu eegay iyadoo la raacayo Xeerka 12.

Waxaa jira aqoon ku habboon shaqaalaha oo ku saabsan shuruudaha, iyo faa'iidooyinka iyaga shaqsi ahaan iyo dadka isticmaala adeegooda.

Shaqaalaha waxaa la siiyaa taageerada ku habboon ee ay ku heli karaan tallaalka.

1. Dhammaan macluumaadka tixraaca wada-tashigaani waa England kaliya haddii aan si kale loo cayimin. [☞](#)
2. Tan waxaa ka mid ah waajibaadka saaran qofka diiwaangashan in la qiimeeyo halista, iyo in laga hortago, la ogaado lana xakameeyo faafitaanka infekshinnada, oo ay ku jiraan kuwa daryeelka caafimaadka la xiriira (qaanuunka 12 (2) (h)). Hindisahan ayaa ah in wax laga badalo qawaaniinta 12 si loogu daro shuruudaha talaalka ee lagu sharaxay dukumintigan wadatashiga ah. CQC waxay awood u leedahay inay dacwad ku soo oogto bixiye ku guuldareysta inuu la kulmo qawaaniinta 12, halkaasoo guuldaradan ay horseedayso waxyeelo laga fogaado, ama halista weyn ee waxyeeladaas. [☞](#)

☐